

DOHOVOR PRIMÁTOROV A STAROSTOV V OBLASTI KLÍMY A ENERGETIKY

My, primátori a starostovia, ktorí sme podpísali tento dohovor, máme spoločnú víziu pre udržateľnú budúcnosť bez ohľadu na to, aké veľké obce zastupujem, či kde na mape sveta sa nachádzajú. Vďaka tejto spoločnej vízii sa zameriavame na riešenie vzájomne prepojených výziev, ktorými sú zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na ňu a udržateľná energia. Spolu sme pripravení uskutočniť konkrétne opatrenia dlhodobého charakteru, ktoré zabezpečia environmentálne, sociálne a ekonomicky stabilné prostredie pre súčasné a budúce generácie. Vybudovanie udržateľnejších, atraktívnejších, obývatelnejších, odolnejších a energeticky efektívnejších území je našou spoločnou zodpovednosťou.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, UZNÁVAME, ŽE:

Zmena klímy už prebieha a je jednou z najväčších globálnych výziev našich čias, ktorá si vyžaduje okamžité opatrenia a spoluprácu medzi miestnymi, regionálnymi a národnými orgánmi na celom svete.

Miestne orgány sú kľúčovými aktérmi transformácie v oblasti energetiky a boja proti zmene klímy na úrovni riadenia, ktorá je najbližšie k občanom. Miestne orgány sa delia o zodpovednosť za ochranu klímy s orgánmi pôsobiacimi na regionálnej a národnej úrovni a sú ochotné konať bez ohľadu na záväzky ostatných strán. Miestne a regionálne orgány stoja bez ohľadu na sociálno-ekonomické okolnosti a zemepisné oblasti v prvej línii snáh o znižovanie zraniteľnosti nimi spravovaných území voči rôznym vplyvom zmeny klímy. Hoci úsilie o zníženie emisií už prebieha, adaptácia je potrebným a nevyhnutným doplnkom zmierňovania zmeny klímy.

Zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na ňu môžu priniesť množstvo výhod pre životné prostredie, spoločnosť a hospodárstvo. Spoločné riešenie týchto otázok prináša nové príležitosti na podporu udržateľného miestneho rozvoja. Sem patrí budovanie inkluzívnych komunít, ktoré sú odolné voči zmene klímy a efektívne využívajú energiu, zvyšovanie kvality života, stimulácia investícií a inovácií, posilnenie miestneho hospodárstva a tvorba pracovných miest, posilnenie zapojenia a spolupráce zainteresovaných strán.

Riešenia energetických a klimatických výziev na miestnej úrovni pomáhajú zabezpečiť bezpečnú, udržateľnú, konkurencieschopnú a cenovo dostupnú energiu pre občanov, a tým prispievajú k zníženiu energetickej závislosti a ochrane zraniteľných spotrebiteľov.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, MÁME SPOLOČNÚ VÍZIU DO ROKU 2050, KTORÁ SA TÝKA:

- dekarbonizácie území, čím prispejeme k udržaniu priemerného globálneho oteplenia výrazne pod úrovňou 2 °C v porovnaní s predindustriálnymi úrovňami, čo je v súlade s Medzinárodnou dohodou o zmene klímy uzatvorenou na konferencii COP 21 v Paríži v decembri 2015;
- vytvárania odolnejších území, čím sa pripravíme na neodvratné nepriaznivé vplyvy zmeny klímy;
- univerzálneho prístupu k bezpečným, udržateľným a cenovo prístupným energetickým službám pre všetkých, čím sa zvýši kvalita života a zlepší energetická bezpečnosť.

NA DOSIAHNUTIE TEJTO VÍZIE SA MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, ZAVÄZUJEME:

- znižovať emisie CO₂ (a podľa možnosti aj ďalších skleníkových plynov) na území našich samospráv **aspoň o 40 % do roku 2030**, a to prostredníctvom lepšej energetickej efektívnosti a rozsiahlejšieho využívania obnoviteľných zdrojov energie;
- zvyšovať našu odolnosť prostredníctvom adaptácie na vplyvy zmeny klímy;
- podeliť sa o našu víziu, výsledky, skúsenosti a know-how s inými miestnymi a regionálnymi orgánmi v rámci EÚ i mimo nej prostredníctvom priamej spolupráce a partnerskej výmeny poznatkov a skúseností, a to v kontexte celosvetového Dohovoru primátorov a starostov.

S cieľom premietnuť záväzky našich miestnych orgánov do opatrení sa zaväzujeme, že sa budeme riadiť postupným plánom, ktorý sa uvádza v prílohe I, vypracujeme akčný plán pre udržateľnú energiu a zmenu klímy a budeme pravidelne monitorovať pokrok.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, UZNÁVAME, ŽE NÁŠ ZÁVÄZOK SI VYŽADUJE:

- silné politické vedenie;
- stanovenie ambiciózných dlhodobých cieľov, ktoré presahujú politické mandáty;
- koordinované opatrenia a koordinovanú interakciu medzi opatreniami na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu prostredníctvom mobilizácie všetkých zapojených orgánov obcí;
- medzisektorový a holistický územný prístup;
- vyčlenenie primeraných ľudských, technických a finančných zdrojov;
- zapojenie všetkých príslušných zainteresovaných strán na územiach pod našou správou;

- posilnenie postavenia občanov ako kľúčových spotrebiteľov energie, ako tzv. spotrebiteľov-samozásobiteľov a ako účastníkov energetického systému, ktorý sa riadi dopytom;
- okamžitú činnosť, najmä prostredníctvom flexibilných opatrení, ktoré nebudú mať negatívne následky („no-regret measures“);
- zavádzanie inteligentných riešení technických a spoločenských výziev týkajúcich sa transformácie v oblasti energetiky;
- pravidelné úpravy našich opatrení na základe výsledkov monitorovania a hodnotenia;
- kombinovanú horizontálnu a vertikálnu spoluprácu medzi miestnymi orgánmi a so všetkými ostatnými úrovňami správy.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, VÍTAME:

- iniciatívu Európskej komisie, vďaka ktorej sa dva piliere boja proti zmene klímy, t. j. zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na ňu, začlenili do jedinej zastrešujúcej iniciatívy a vďaka ktorej sa ďalej posilňujú synergie s inými relevantnými oblasťami politiky a iniciatívami EÚ;
- podporu Európskej komisie pre rozšírenie modelu Dohovoru primátorov a starostov do iných častí sveta prostredníctvom celosvetového Dohovoru primátorov a starostov;
- podporu Výboru regiónov, ktorý je inštitucionálnym hlasom miestnych a regionálnych orgánov EÚ, pre Dohovor primátorov a starostov a jeho ciele;
- pomoc, ktorú poskytujú členské štáty, regióny, provincie, mentorské mestá a iné inštitucionálne štruktúry miestnym orgánom pri plnení ich záväzkov v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu vyplývajúcich z Dohovoru primátorov a starostov.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, VYZÝVAME:

– INÉ MIESTE ORGÁNY, ABY:

- sa pripojili k našej komunite primátorov a starostov, ktorí podpísali dohovor;
- si vymieňali znalosti a zapájali sa do budovania kapacít v rámci Dohovoru primátorov a starostov.

- **REGIONÁLNE ORGÁNY/ORGÁNY NA NIŽŠEJ NEŽ VNÚTROŠTÁTNEJ ÚROVNI, ABY:**
  - nám poskytlí strategické pokyny, politickú, technickú a finančnú podporu pri rozvoji, vykonávaní a monitorovaní nášho akčného plánu, resp. plánov a súvisiacich opatrení;
  - nám pomohli rozvíjať spoluprácu a spoločné prístupy v záujme podnikania účinnejších a lepšie integrovaných opatrení.

- **NÁRODNÉ VLÁDY, ABY:**
  - prevzali zodpovednosť za boj proti zmene klímy a zabezpečovali vhodnú politickú, technickú a finančnú podporu na prípravu a vykonávanie našich miestnych stratégií v oblasti zmiernovania zmeny klímy a adaptácie na ňu;
  - nás zapojili do prípravy a vykonávania národných stratégií v oblasti zmiernovania zmeny klímy a adaptácie na ňu;
  - zabezpečili náležitý prístup k mechanizmom financovania na podporu miestnych opatrení v oblasti klímy a energetiky;
  - uznali vplyv úsilia, ktoré vynakladáme na miestnej úrovni, zohľadnili naše potreby a pretavili naše názory do európskych a medzinárodných postupov v oblasti ochrany klímy

- **EURÓPSKE INŠTITÚCIE, ABY:**
  - skonsolidovali politické rámce slúžiace na podporu vykonávania miestnych stratégií v oblasti ochrany klímy a energetiky a spoluprácu medzi mestami;
  - nám poskytlí príslušnú prevádzkovú, technickú a propagačnú pomoc;
  - pokračovali v začleňovaní Dohovoru primátorov a starostov do príslušných politík, podporných programov a činností Európskej únie a zapojili nás do ich prípravy a vykonávania;
  - naďalej sprístupňovali možnosti financovania určeného na plnenie našich záväzkov a navrhovali osobitné podporné nástroje na rozvoj projektov, ktoré nám pomáhajú rozvíjať, zabezpečovať a spúšťať investičné programy;
  - uznali našu úlohu a naše úsilie v oblasti zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na ňu a podelili sa o naše úspechy s medzinárodným spoločenstvom.

– **OSTATNÉ ZAINTERESOVANÉ STRANY¹, ABY:**

- mobilizovali a zdieľali poznatky, know-how, technologické a finančné zdroje, ktoré by dopĺňali a posilnili naše miestne snahy, zintenzívnili budovanie kapacít, podporili inováciu a zvýšili investície;
- sa stali aktívnymi hráčmi v procese transformácie energetiky a podporili nás svojou účasťou na opatreniach v jednotlivých komunitách.

¹

napríklad súkromný sektor, finančné inštitúcie, občianska spoločnosť, vedecká a akademická obec.

PRÍLOHA I

POSTUPNÝ PROCES A HLAVNÉ ZÁSADY DOHOVORU PRIMÁTOROV A STAROSTOV

SPOLOČNÝ PLÁN PRE SPOLOČNÚ VÍZIU:

Na účely splnenia cieľov v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu sa signatári Dohovoru primátorov a starostov zaväzujú vykonať tento súbor krokov:

KROKY/PILIERE	ZMIERŇOVANIE ZMENY KLÍMY	ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY
1. Začiatok a základné preskúmanie	Vypracovanie východiskového inventára emisií	Vypracovanie posúdenia rizík a zraniteľnosti súvisiacich so zmenou klímy
2. Stanovenie a plánovanie strategických cieľov	Predloženie akčného plánu pre udržateľnú energiu a zmenu klímy (SECAP) a začleňovanie otázok zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu* do príslušných politík, stratégií a plánov <u>do dvoch rokov po rozhodnutí obecného zastupiteľstva</u>	udržateľnú energiu a zmenu klímy
3. vykonávanie, monitorovanie a podávanie správ	Podávanie správ o pokroku <u>každé dva roky po predložení SECAP</u> v rámci platformy tejto iniciatívy	

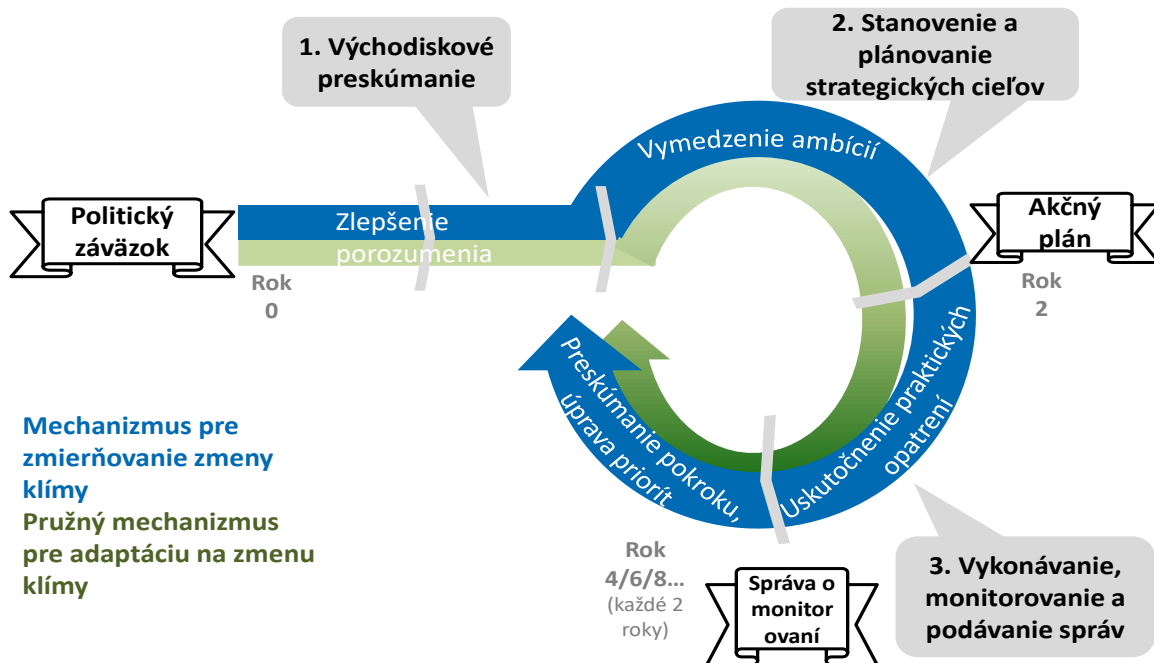
* *Stratégia v oblasti adaptácie na zmenu klímy by mala byť súčasťou SECAP a/alebo by sa mala vypracovať osobitne a začleniť do samostatného dokumentu, resp. dokumentov. Signatári si môžu zvoliť formát podľa vlastného výberu – pozri ďalej odsek „Mechanizmus pre adaptáciu na zmenu klímy“.*

V priebehu prvých dvoch rokov sa stanovujú základy pre plán a pozornosť sa zameria na vyhodnotenie situácie (hlavné zdroje emisií a možnosti ich zníženia, hlavné riziká a zraniteľnosť spojené so zmenou klímy a s nimi súvisiace súčasné a budúce výzvy), stanovenie priorít a prvých úspechov v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, posilňovanie účasti komún a mobilizáciu dostatočných zdrojov a kapacít na vykonávanie potrebných opatrení. V nasledujúcich rokoch sa pozornosť zameria na posilnenie a rozšírenie činností a projektov iniciovaných na účely urýchlenia zmien.

PRUŽNÉ MECHANIZMY, KTORÉ MOŽNO PRISPÔSOBIŤ MIESTNYM PODMIENKAM:

Dohovorom primátorov a starostov sa zavádza rámec opatrení, ktorý miestnym orgánom pomáha pretaviť ich ambície v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu do skutkov pri súčasnom zohľadnení rôznych podmienok. Signatárske obce majú možnosť zvoliť si najlepší spôsob realizácie svojich opatrení na miestnej úrovni. Aj keď sa ich priority môžu líšiť, vyzývame miestne orgány, aby opatrenia podnikali integrovaným a holistickým spôsobom.

– Mechanizmus pre zmierňovanie zmeny klímy

Vďaka mechanizmu pre zmierňovanie zmeny klímy majú signatári (k dispozícii) určitý stupeň flexibility, najmä pokiaľ ide o inventúru emisií (napr. východiskový rok, kľúčové sektory, na ktoré sa treba zamerať, emisné faktory použité pre výpočet emisií, jednotka emisií použitá na účely podávania správ² atď.).

– Mechanizmus pre adaptáciu na zmenu klímy

Mechanizmus pre adaptáciu na zmenu klímy je dostatočne pružný na to, aby doň bolo možné začleniť nové poznatky a zistenia a aby mohol reagovať na meniace sa podmienky a kapacity signatárov. Posúdenie rizika a zraniteľnosti súvisiacich s klímou sa musí vykonať v rámci dohodnutého dvojročného časového rámca. Na základe jeho výsledkov sa určí, akým spôsobom možno zvýšiť odolnosť územia. Stratégia adaptácie, ktoré by mala byť začlenená do akčného plánu pre udržateľnú energiu a zmenu klímy a/alebo do iných príslušných plánovacích dokumentov, sa časom môže posilniť a upraviť. Najskôr by sa mohli zväziť opatrenia, ktoré nebudú mať negatívne následky, a v priebehu niekoľkých rokov by sa mohli doplniť o ďalšie opatrenia (napr. po prehodnotení situácie každé dva roky alebo počas preskúmania akčného plánu), vďaka čomu sa na zmenu klímy bude dať adaptovať včas a pri nižších nákladoch.

²

Signatári sa môžu rozhodnúť, či budú emisie vykazovať v jednotkách oxidu uhličitého CO₂ alebo ako jeho ekvivalent. Druhá uvedená alternatíva im umožňuje zohľadňovať aj emisie iných skleníkových plynov, najmä metánu CH₄ a oxidu dusného N₂O.

VIEROHODNÉ, TRANSPARENTNÉ HNUTIE:

- **Politická podpora:** Závazok, akčný plán pre udržateľnú energiu a zmenu klímy a ďalšie príslušné plánovacie dokumenty sa ratifikujú uznesením alebo rozhodnutím obecného zastupiteľstva, čím sa zabezpečuje dlhodobá politická podpora.
- **Pevný, súdržný, transparentný a harmonizovaný rámec pre zber údajov a podávanie správ:** Na základe skúseností obcí, regiónov a sietí miest vychádza metodika Dohovoru primátorov a starostov zo spoľahlivých technických a vedeckých podkladov vypracovaných v spolupráci s Európskou komisiou. Vypracovali sa spoločné metodické zásady a formuláre správ, ktoré signatárom umožňujú štruktúrovaným a systematickým spôsobom sledovať dosiahnutý pokrok, podávať o ňom správy a oboznamovať s ním verejnosť. Predložený akčný plán pre udržateľnú energiu a zmenu klímy sa zverejňuje na webovej lokalite Dohovoru primátorov a starostov na online profile signatára. Tým sa zabezpečí transparentnosť, zodpovednosť a porovnateľnosť opatrení v oblasti zmeny klímy, ktoré signatári prijali na miestnej úrovni.
- **Vysoká viditeľnosť a uznanie vynaloženého úsilia:** V záujme podnecovania a uľahčovania výmeny poznatkov a skúseností, ako aj vlastného hodnotenia, sa individuálne a kolektívne výsledky získané prostredníctvom formulárov správ verejne sprístupňujú, a to konkrétne na webovej lokalite Dohovoru primátorov a starostov. Vykazovanie údajov prostredníctvom Dohovoru primátorov a starostov umožňuje signatárom poukázať na široký dosah ich činností v teréne. Údaje zhromaždené prostredníctvom rámca podávania správ v kontexte Dohovoru primátorov a starostov zároveň poskytujú vnútroštátnym, európskym a medzinárodným politickým činiteľom dôležitú spätnú väzbu v súvislosti s opatreniami prijatými na miestnej úrovni.
- **Hodnotenie údajov poskytnutých signatármi:** Táto kontrola kvality prispieva k zabezpečeniu vierohodnosti a spoľahlivosti celej iniciatívy Dohovoru primátorov a starostov.
- **Dočasné vylúčenie v prípade nedodržania záväzkov:** Signatári súhlasia, že ak v stanovených lehotách nepredložia uvedené dokumenty (napr. akčný plán pre udržateľnú energiu a zmenu klímy a správy o monitorovaní), budú po predchádzajúcom písomnom upozornení zo strany kancelárie Dohovoru primátorov a starostov dočasne vylúčení z iniciatívy. Týmto postupom sa zaručuje transparentnosť, spoľahlivosť a spravodlivosť voči ostatným signatárom, ktorí si plnia svoje záväzky.

PRÍLOHA II SÚVISLOSTI

Signatári Dohovoru primátorov a starostov sa zaväzujú vykonávať túto iniciatívu pri plnom uvedomení si týchto skutočností:

- Medzivládny panel venovaný zmene klímy (IPCC) potvrdil vo svojej [piatej hodnotiacej správe](#), že zmena klímy je skutočnosťou a že ľudské činnosti aj vplyvajú na klímu našej planéty;
- Podľa zistení IPCC predstavuje zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na ňu vzájomne sa dopĺňajúce prístupy, ktoré sú zamerané na znižovanie rizík vplyvov zmeny klímy v priebehu rôznych časových horizontov;
- Vlády členských štátov sa v rámci Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) dohodli na spoločnom ciele udržať priemerné globálne otepľovanie výrazne pod úrovňou 2 °C v porovnaní s predindustriálnymi úrovňami;
- Vlády členských štátov sa v rámci konferencie Organizácie Spojených národov Rio+20 dohodli na súbore [cieľov udržateľného rozvoja](#); pričom v ciele č. 7 sa vyžaduje, aby medzinárodné spoločenstvo „zabezpečilo prístup k dostupnej, spoľahlivej, udržateľnej a modernej energii pre všetkých“; v ciele č. 11 sa vyžaduje, aby boli „mestá a ľudské sídla inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné“ a v ciele č. 13 sa vyžaduje „prijat' naliehavé opatrenia na boj proti zmene klímy a jej vplyvom“;
- Iniciatíva [Udržateľná energia pre všetkých](#), ktorú v roku 2011 vyhlásil generálny tajomník OSN, sa zameriava na dosiahnutie týchto troch prepojených cieľov do roku 2030: „zabezpečenie univerzálneho prístupu k moderným energetickým službám“, „zdvojnásobenie celosvetovej miery zlepšovania energetickej efektívnosti“ a „zdvojnásobenie podielu obnoviteľnej energie v celosvetovom energetickom mixe“;
- V roku 2008 Európska komisia uviedla iniciatívu Dohovor primátorov a starostov a následne v roku 2014 začala iniciatívu Mayors Adapt ako kľúčové opatrenie [stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy](#) (EK, 2013) s cieľom zapojiť miestne orgány do podnikania konkrétnych opatrení zameraných na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu a podporiť ich v tomto úsilí;
- Dohovor primátorov a starostov sa od svojho vzniku považuje za kľúčový nástroj EÚ na urýchlenie transformácie v energetike a zlepšenie bezpečnosti dodávok energie, čo sa vyzdvihuje v stratégii [energetickej únie](#) (EK, 2015) a v stratégii [energetickej bezpečnosti](#) (EK, 2014);

- V októbri 2014 EÚ prijala [rámeč politiky v oblasti zmeny klímy a energetiky do roku 2030](#), v ktorom sa stanovujú nové ciele v tejto oblasti: najmenej 40 % zníženie domácich emisií skleníkových plynov, najmenej 27 % energie spotrebovanej v EÚ musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov, najmenej 27 % úspor energie;
- Európska komisia prijala v roku 2011 „[Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050](#)“, ktorého cieľom je znížiť emisie skleníkových plynov v EÚ do roku 2050 o 80 – 95 % v porovnaní s rokom 1990. Túto iniciatívu takisto uvítali Európsky parlament a Rada Európskej únie,
- Výbor regiónov EÚ zdôrazňuje svoj posilnený záväzok ďalej podporovať Dohovor primátorov a starostov, napr. prostredníctvom osobitnej platformy v rámci výboru a ďalších nástrojov, ako sa uvádza v jeho stanovisku o budúcnosti dohovoru (ENVE-VI- 006).

PRÍLOHA III SLOVNÍK POJMOV

- **Adaptácia na zmenu klímy:** opatrenia prijaté s cieľom predvídať nepriaznivé vplyvy zmeny klímy, predchádzať škodám, ktoré môžu spôsobiť, alebo tieto škody minimalizovať, alebo využiť prípadné nové príležitosti.
- **Zmena klímy:** akákoľvek zmena klímy, ku ktorej časom dôjde, či už v dôsledku prirodzenej premenlivosti alebo v dôsledku ľudskej činnosti.
- **Inventúra emisií:** kvantifikácia množstva skleníkových plynov (CO₂ alebo ekvivalentu CO₂) emitovaných v dôsledku spotreby energie na území pod správou signatára Dohovoru primátorov a starostov v určitom roku – to umožňuje identifikovať hlavné zdroje emisií a možnosti ich zníženia.
- **Zmiernenie zmeny klímy:** opatrenia prijaté na zníženie koncentrácií skleníkových plynov uvoľňovaných do ovzdušia.
- **Správa o monitorovaní:** dokument, ktorý sa signatári Dohovoru primátorov a starostov zaväzujú predkladať každé dva roky po predložení svojho plánu SECAP, a v ktorom sa opisujú predbežné výsledky jeho vykonávania. Cieľom tejto správy je sledovať dosiahnutie stanovených cieľov.
- **Alternatívy bez negatívnych dôsledkov (adaptácia na zmenu klímy):** činnosti zabezpečujúce okamžité hospodárske a environmentálne prínosy. Sú prínosné v rámci všetkých možných scenárov zmeny klímy.
- **Spotrebiteľia-samozásobitelia:** proaktívni spotrebiteľia, ktorí okrem spotreby energie preberajú zodpovednosť aj za jej výrobu.
- **Odolnosť:** schopnosť sociálneho alebo ekologického systému pohlcovať rušivé vplyvy a zároveň si zachovať rovnaké základné spôsoby fungovania, ako aj schopnosť prispôbiť sa záťaži a zmene (klímy).
- **Posúdenie rizika a zraniteľnosti:** analýza, ktorá určuje charakter a rozsah rizika na základe preskúmania možných rizík a posúdenia zraniteľnosti, ktoré by mohli predstavovať potenciálne ohrozenie alebo poškodenie zdravia ľudí, majetku, živobytia a životného prostredia, od ktorých závisia – vďaka čomu možno identifikovať dôležité oblasti záujmu, a tak získavať informácie pre rozhodovanie. Toto posúdenie by mohlo riešiť riziká súvisiace s povodňami, extrémnymi teplotami a obdobiami horúčav, so suchami a s nedostatkom vody, búrkami a inými extrémnymi poveternostnými javmi, so zvýšeným výskytom lesných požiarov, zvýšením hladiny morí a s pobrežnou eróziou (ak to pripadá do úvahy).
- **Riziko:** pravdepodobnosť škodlivých dôsledkov alebo strát v sociálnej, hospodárskej alebo environmentálnej oblasti (napr. životy, zdravie, živobytie, majetok a služby), ku ktorým by

mohlo dôjsť v určitej komunite alebo spoločnosti, ktoré by počas určitého obdobia v budúcnosti mohli byť vystavené nepriaznivým podmienkam.

- **Akčný plán pre udržateľnú energiu a zmenu klímy (SECAP)** kľúčový dokument, v ktorom signatár Dohovoru primátorov a starostov uvádza, ako plánuje splniť si svoje záväzky. Vymedzujú sa v ňom opatrenia na dosiahnutie cieľov v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu spolu s časovým harmonogramom a zverenými úlohami.
- **Citlivosť:** miera, do akej je systém vnímavý voči nepriaznivým účinkom zmeny klímy vrátane jej premenlivosti a extrémnych prejavov, a nie je schopný sa s nimi vyrovnáť (opak odolnosti).